

ADHD og ASF Diagnoser – Hjælp eller stigma?

HENRIK SKOVLUND

CAND.PSYCH., PH.D.

Opfattelser af ADHD diagnoser – et kontinuum mellem to ekstremer

- ▶ Neurologisk funderet mentalt handicap <-----> Social konstruktion/stigma
- ▶ Biologisk realisme Antirealisme/relativisme
- ▶ Medfødt/tidligt konsolideret Konstrueres i nuet
- ▶ Tværkontekstuel Kontekstafhængig/relational
- ▶ Tværkulturelt Kulturspecifikt
- ▶ Fordrer adfærdsmodifikation/strukturering Fordrer dekonstruktion af diagnoser
- ▶ Medicin kan være nødvendig Medicin understøtter sygeliggørelse

En videnskabelig interessekonflikt

► International Consensus Statement on ADHD 2002:

“We, the undersigned consortium of international scientists, are deeply concerned about the periodic inaccurate portrayal of attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) in media reports. This is a disorder with which we are all very familiar and toward which many of us have dedicated scientific studies if not entire careers. We fear that inaccurate stories rendering ADHD as myth, fraud, or benign condition may cause thousands of sufferers not to seek treatment for their disorder. It also leaves the public with a general sense that this disorder is not valid or real or consists of a rather trivial affliction.”

Barkley, R. A., Cook, E. H., Diamond, A., Zametkin, A., Thapar, A., & Teeter, A. (2002) et al.

International consensus statement on ADHD. January 2002. *Clin Child Fam Psychol Rev*, 5(2), 89-111.

En videnskabelig interessekonflikt

- ▶ ADHD som en kulturel overfiksering på sygdom og et indskrænket normalitetskriterium
- ▶ Et quickfix for lærere og forældre til at fralægge sig ansvar eller opnå særlige støtteforanstaltninger.
- ▶ Et udtryk for kognitions- og neurovidenskabernes indtog på sundhedsområdet
- ▶ Et udtryk for medicinalindustriens interesser i at udbrede den psykiatriske sygdomsforståelse
- ▶ Et udtryk for en stigende popularisering af ADHD diagnosen gennem medieepidemier

(Jørgensen 2014, Brinkmann 2010, Leo & Lacasse 2015, Isaksen & Tjora 2016, Clarke 2011, Southall 2007, Breggin 1998, DeGrandpre 1999)

og et praktisk problem

- ▶ Hvordan skal lærere, pædagoger, psykologer og socialrådgivere forholde sig til børn med ADHD i praksis. Skal man opfatte dem som børn med særlige funktionsnedsættelser eller blot som stigmatiserede børn, der af varierende grunde ikke passer indenfor rammerne af en moderne folkeskole?
- ▶ Bliver diagnosen en hjælp eller et stigma i det pædagogiske arbejde i almindelighed og inkluderende arbejde i særdeleshed?

WORKSHOP

- ▶ At få nogle bud på hvordan I som deltagere erfarer og håndterer diagnosens dilemmaer i teori og/eller praksis.
- ▶ Pege på mindst 3 hovedproblemer problemer i forbindelse med diagnoser og stigma. Pege på eventuelle løsningsforslag.

Diagnoser som Idealtyper

- ▶ Alfred Schutz. *Phenomenology of the Social World* (1932). Idealtyper = Sociale Typificeringer som foregriber vores oplevelser af andre mennesker og indordner vores handlinger til alle praktiske formål i et fælles meningsunivers. Er kropsligt indlejrede oplevelses og handlings skemaer.
- ▶ De sociale typificeringer kan være reflektive, eller præreflektive, fx udtrykke sig implicit i vores adfærd.
- ▶ De er socialt og kulturelt tilegnede og bruges almindeligvis spontant og uproblematisk, medmindre det fælles meningsgrundlag ikke længere kan tages for givet, fx hvis en migrant skal tilegne sig nye kulturelle koder, for at kunne begå sig i et samfund.

Diagnoser som Idealtyper

- ▶ Jo flere mennesker, der indordnes under en idealtipe, jo mere anonyme vil disse mennesker være:

“When I mail a letter, I assume that certain contemporaries of mine, namely, postal employees, will read the address and speed the letter on its way. I am not thinking of these employees as individuals. I do not know them personally and never expect to.” (Schutz 1932)
- ▶ Idealtypen vil afspejle mennesker som:

“always the same and homogeneous, leaving out of account all the changes and rough edges that go along with individuality.” (Schutz 1932)

Diagnoser som Idealtyper

- ▶ MEN: Idealtyper modificeres i den konkrete ansigt til ansigt situation i takt med, at vi lærer det andet menneske at kende som en specifikt person:
“when I am face to face with someone, my knowledge of him is increasing from moment to moment. My ideas of him undergo continuous revision as the concrete experience unfolds.” (Schutz 1932).

og

“ideal types serve as interpretive schemes even for the world of direct social experience; however they are carried along with and modified by the We-relationship as it develops.” (ibid.)

Diagnoser som Idealtyper

- ▶ Johann Asplund. *Det sociala livets elementära former* (1987):

”Abstrakte samhällsvarelser kan hverken älska eller älskas, hverken hata eller hatas. Man kan inte leve sig in i dem, hysa medkänsla med dem, etc. Där finns ingenting att älska, hata, hysa medkänsla med. Endast människor av kött och blod kan älska eller bli älskade, hata eller bli hatade”

- ▶ Social responsivitet + Vi-orientering = Empirisk Sensitivitet: At kunne bevidstgøre og forholde sig til sine idealtyper, heriblandt diagnoser som hypotetiske udsagn om barnet, som kan efterprøves eksperimenterende i mødet med det specifikke barn og de kilder til dets subjektivitet, som åbenbares i situationen, gennem tale, mimik og handling.